

ПРОЦЕСУАЛЬНІСТЬ ЛЮДЯНОСТІ ТА ФЕНОМЕН ВЧИНКУ

Зрощування людини відбувається протягом всього її існування. Починаючи від самого народження, навіть від моменту зачаття, індивіди формуються та обрамлюють власний життєвий простір. Ще в утробі матері відбувається процес будівництва того, що через деякий час можна буде назвати повноцінним живим організмом. Цікаво спостерігати за тим, як виникає людина, які етапи в ході свого розвитку проходить. Це стосується як біологічних, так і духовно-морально-внутрішніх особливостей. Хотілося б згадати давньогрецького лікаря Гіппократа, який характеризував людину за допомогою темпераментів, котрі, в свою чергу, утворюються в результаті превалювання тієї чи іншої рідини в тілі [2]. Цікавим аспектом є особлива наділеність певним рядом правил, принципів, які виокремлюють одну особу серед ряду інших, визначають стрижневий корінь сутності того чи іншого персонажа, мисленнєвий арсенал та дієвий аспект життєвості. Існує те, що не можна змінити, викоринити, знищити в сутності людини. Сюди відносимо її природу. Тут ми будемо розглядати як загальний вимір людськості, так і наявність особливих, неповторних характеристик у кожного конкретного індивіда.

Присутньою специфікою в естві живих індивідів є тваринність, яка проявляється, проривається з глибин на зовні. Аристотель міркував над тим, що таке щастя, хто може його мати, як відшукати даний феномен, явище або ж стан тощо. Він зазначав, що кожен під щастям розуміє щось своє і зазвичай його пов'язують із трьома способами життя: державним, філософським та повним насолоди [1, с. 15]. Однак, для нас важливим аспектом для розгляду виступає саме людина, її усвідомлення або ж не усвідомлення такого стану, і в разі його відсутності - прояви внутрішньої сутності. Мається на увазі те, як людина поводить себе, коли не відчуває задоволення, так званої радості, щастя, відчуття безпеки і як постулює себе тоді, коли відчуває в собі вищезгаданий перелік. Відчуваючи задоволення або ж щастя, деякі індивіди можуть допомагати іншим, володіючи таким окрилим станом, але в моменти власного горя губити в собі здатність, можливість, бажання співчувати або ж допомагати іншим. То ж чи можемо ми називати такі прояви людяністю?

Людяність є постійним процесом. Це повсякчасний етап, зрушення, зміни, які відбуваються в людині, в її свідомості, в морально-духовному світі. Цікавим фактором є усвідомлення того, що ми відносимося до роду людського, іменуємо себе людьми. Однак, постає запитання – в чому полягає наша особливість, та людяність, про яку говоримо. Насправді, це

доволі непросте питання, тому ми і намагаємося проаналізувати його в даній роботі. Людина відкрила для себе та користується такими поняттями, категоріями як добро та зло, справедливість та несправедливість, хороше та погане тощо. Якщо умовно відсторонися від точки зору людини, її сприйняття, і поглянути на загальну картину світу, то можна помітити, що світ сам по собі є нейтральним. Він не є ворожим, суворим, поганим чи хорошим, він є таким, який він є. А людина вже сприймає його з точки зору приємного, корисного, шкідливого по відношенню до неї самої. Те, що завдає їй дискомфорт, вона сприймає як зло, як щось негативне. Напевне, так влаштована в цілому природа і людина, як творіння її рук. Якби людина не відчувала того, що може завдавати їй неприємностей, шкоди, наприклад, холод, голод, виснажлива праця, якби індивіди не відрізняли такі стани, то людина в своєму досвіді буття зазнала б невдачі, та швидко зникла з площин земної поверхні. Проте, завдяки властивості відчувати те, що є справді корисним, а що приносить шкоду – убезпечує від руйнації, захищає від зовнішніх або ж внутрішніх негативних впливів. Тут спрацьовує закон самозбереження.

Повертаючись до категорій добра та зла, можемо припустити, що в природі їх не існує, лише людина виокремлює їх та наділяє певним значенням, як і все у світі. Доволі складно говорити про те, що є добро та зло. Оскільки, для однієї людини щось може бути добром, а для іншої те ж саме злом. Все залежить від рівня індивідуального сприймання та кута, з якого розглядається те чи інше питання, та чи інша проблема. Людина будує світ за власними правилами та законами. Особливо яскравим прикладом може слугувати феномен справедливості в сучасному світі. Якщо розділити всіх людей на дві частини: бідні та багаті, то помітимо, що бідні вважають себе обманутими, перебувають в неправдивому світі, де кожен намагається забрати більший шматок, іншому залишивши при цьому мізерію, а то і взагалі нічого не залишити. Багатий сприймає все як належне. Він накопичує свій капітал. Його світ будується за власними правилами та законами. Представники даної соціальної верстви особливо не піклуються про інших. В цілому, так відбувається із кожним. Індивіди турбуються лише про себе, а інші залишаються десь на периферії, на задньому ряду. Чому так відбувається? Можливо, знову ж таки, тут спрацьовує закон самозбереження, вмикається інстинкт власного існування, захисту. Відомий вислів «виживає сильніший» цілком відповідає реаліям буття.

Людина є доволі егоїстичним персонажем. Бо ж першочерговим завданням для неї є зберегти саму себе та убезпечити від негативних атак, впливів. Тож, все виглядає цілком природно. Ті, хто міг, може, або зможе, відшуковують та забирають найбільшу частину, що не менш цікаво, тут також спрацьовує сфера жадібності, неможливості поділитися з іншим, у зв'язку із хвилюваннями з приводу того, що може не вистачити, здається, що тієї

кількості, яку ти привласнив, замало. І тут знову ж таки спрацьовує один із вічних принципів людського існування. Для багатого це є добро. Однак, для бідного, для людини, яка потерпає, наприклад, від холоду, голоду або ж інших негараздів, видається це не зовсім доброю ситуацією. Здавалося б, людина потрапляє в цей світ і в неї є значна кількість можливостей задовольнити власні потреби, чинити так, як вона хоче, однак, ще до її народження у світі склалися свої правила, принципи, закони, яким індивіди мають слідувати. Незважаючи на всі намагання змінити таку ситуацію, побороти багатих, зробити всіх рівними, однаковими, це не можливо. Людині завжди всього мало, що є однією із насущних проблем. Вміння цінувати те, що є, властиве не всім представниками роду людського. З одного боку, тут також спрацьовує своєрідний принцип вдосконалення, покращення, пошуки більш кращого та приємнішого варіанту, відбувається постійний розвиток. Але, з іншого боку, в людини може не спрацювати етап зупинки, своєрідного затихання, звичайно, не завершеної кнопки «стоп», але помірності, осмисленості тощо.

Людяність – це своєрідні внутрішні установки, які допомагають людині тримати або ж зберігати в собі золоту середину чеснот, не впадаючи в крайності, усвідомлювати відносини з іншими людьми та чинити, зважаючи на волю інших, не завдаючи їм шкоди, а виявляючи всі найкращі та позитивні риси власної сутності. Сюди не можуть відноситися накази, правила, приписи, це те, що людина відчуває в собі, незважаючи ні на що, це те, що людина буде робити та чинити завжди, це вона сама, її слова, вчинки, думки, які будуються на засадах добра та справедливості. Людяність – це дар ставати на місце іншого, розуміти, співчувати, боротися із своєю тваринністю, спираючись на внутрішній світ моральних приписів. Варто ще раз наголосити на тому, що людяність – це процес, постійний і безупинний ритм зрушень, розумінь, нововведень у власну душу, свідомість тощо. Людина повинна повсякчас працювати над собою, над власними думками, розбиратися в собі, здійснювати контроль над собою, оскільки, тваринність завжди проривається та дає про себе знати. Головне - розуміти це та боротися із негативними проявами.

Якби у світі не існувало добра, яке виокремлює для себе людина, то людина б зникла. Коли всі почали б бути ворогами один для одного, нищити, вбивати, руйнувати, стався б тотальний катаклізм, винищення всього, що тільки можна. Але людина або ж людиною керує розумна та духовна сила, що не дозволяє цього зробити, вона вірить, надіється, любить, співпереживає, жертвує собою заради блага іншого тощо. І саме в даному контексті можемо також говорити про вчинок. Людина проявляє себе за допомогою діянь, в своїх діяннях визначається її внутрішній світ, бажання, покликання, пориви тощо. Вчинок – це відображення суті індивідів. Все, що існує в світі людей, є завдяки творінням людини, завдяки

її діям, поведінці, вчинку. Ті духовні наміри, які спопеляють або ж очищують душу індивідів, проявляються у вчинку, який може бути, як ми вже говорили, добрим або злим, що знову ж таки залежить від певної сторони, з якої розглядається те чи інше явище. Однак, говорити про те, що добро або ж зло є відносними, не можна. Тому що ідея добра та зла присутня, але в світі людини, в її розумінні, свідомості. І в загальному, добро та зло є універсальними, оскільки мають свої постійні особливі характеристики.

Отже, узагальнюючи, можемо сказати, що людяність – це постійний процес вдосконалення внутрішньої сутності, відшукування себе, відчування в собі чогось хорошого, доброго, справедливого. І що не менш важливо, постійне відчуття добра в собі, не зважаючи на труднощі або ж перепони, які виникають на власному життєвому шляху. Це доволі складний процес, який, здається, що неможливо пройти, витримати, або відчутти. Однак, недаремно людина існує в цьому світі, зважаючи на її існування тут, вона не втратила повністю в собі людяність, а продовжує ще боротися, демонструючи це власними вчинками.

Література

1. Аристотель. Эвдемова этика. М., 2005. 448 с.
2. Фрагменты ранних греческих философов. От эпических теокосмогоний до возникновения атомистики. Часть I. М.: Наука, 1989. С. 429-431.

Сергій Симоненко (Львів)

ЛЮДЯНІСТЬ – НЕЛЮДЯНІСТЬ – НЕДОЛЮДЯНІСТЬ

Коли ми говоримо про Людяність, то розуміємо під цим один з найвищих людських проявів, пов'язаних із ставленням людини до іншої людини і, більше того, до всього живого, до культури. Як зазначає В.А. Малахов [2], людяність не тотожна гуманізму, пов'язаному з позитивним ставленням лише до людини. Людяність передбачає доброзичливість, співчуття, співчуття, великодушність, милосердя, і навіть жертвовність по відношенню до іншої істоти. Філософи: Вл. Соловйов, С.Л. Франк, П. Флоренський, письменник М. Пришвін, м-т. Антоній Сурозький та наші сучасники – В.В. Бібіхін, Ф.Т. Михайлов, В.А. Малахов [2], В.Л. Петрушенко [3], В.С. Возняк [1] та ін. пов'язують Людяність із Всеєдністю, із Суттю – Глибиною (Висотою), із